

Frederik Goulson.

II.

Frederik Poulsen.

7. marts 1876—8. november 1950.

Tale holdt i Videnskabernes Selskabs møde den 11. maj 1951.

Af **Ejnar Dyggve.**

Frederik Poulsens videnskabelige livsværk og hans person, hans personlighed kan ikke skilles ad. Ved bedømmelsen af denne forsker og forfatter, med hans mangfoldighed, hans altid levende syssel med arkæologi, filologi, litteratur, kunst — og med menneskets færden, menneskets liv og tanker i oldtid og i nuet, ved bedømmelsen af ham må man oftere end ellers standse ved værket for at forstå personligheden og omvendt for at forstå værket, søge at danne sig et billede af de anlæg og de ævner, der har været virksomme her. Efter min fornemmelse ihvertfald, en fornemmelse modtaget tidligt og bevaret gennem mange års bekendtskab, var der i Frederik Poulsens karakter visse *konstanter*, sjælelige træk, som fulgte ham fra barndommen, og som hans ejendommelige liv og dets mange oplevelser ikke kunde forandre, kun udvikle og ligesom træne frem til større sikkerhed og selvstændighed. Måske er det et slægtspræg. Han følte selv i sjælden grad en tilknytning til sin slægt, og slægtens milieu slipper ham aldrig.

Det er betegnende, at også hans ydre: bevægelser, åsyn, udtryk, forblev i sine grundtræk det samme hos barnet, hos den voksne, hos den gamle. Vi kendte dette iagttagende blik, prøvende, ikke udleverende sig selv, uden umiddelbarhed, mest muligt optaget af at optegne, indregistrere, veje og — huske. Et klogt blik, men uden varme. Han var tidligt tunghør, og denne vågne og livlige ånd, for hvem kontakten med omverdenen var en fuldkommen livsnødvendighed, bar sin skæbne på den mest efterlignelsesværdige måde, man måtte beundre det; men tunghørheden forklarer

ikke, som man har villet det, alt ved dette blik og har ikke hindret ham i at udfolde en indtagende charme i blik og i ord, når der blev kaldt på det i ham.

Jeg tror han som gymnasiast og student er begyndt med en skyhed, der har bundet i provinsmilieuet, som han kom fra, men han overvandt den, så snart han blev klar over sine ævner og følte glæden ved at bruge dem: heri er der noget meget smukt, ihvertfald en overordentlig styrke, som gav ham sejhed nok og mod til at sætte sig ind i det givne, tage en risiko og følge egne veje. Målet for den unge student bliver derfor ikke alene en embeds-eksamen, han indsamler viden og arbejder samtidigt bevidst med at udvikle sin tanke og hukommelse, sin fremstillingsæвне og sprogkunst, sin fantasi, og griber, fyldt med ideer og digterdrømme, efter hvad han kalder storheden i det humanistiske studium. Poulsen har så åbenbart følt dette træk hos sig selv når han senere i et tilbageblik skriver: »Videnskabelig Evne . . . . . er i Slægt med den skabende Digers Evner og Indstilling.« —

Frederik Poulsen var blevet student fra Randers latinskole 1894, 18 år gammel. Han begyndte straks på studierne med latin som hovedfag, græsk og tysk som bifag. Hans lærere ved universitetet var M. Cl. Gertz, som han omtalte med virkelig veneration, og gamle Ussing, hvis betydning for ham dog ikke synes at have været synderlig stor. Først efter at Ussings efterfølger, J. L. Heiberg, to år senere havde overtaget lærestolen, fængsles Poulsen for alvor af studiet. Heibergs strenge metodiske krav taler til Poulsens kritiske videnskabelige ærgerrighed, og Heibergs dybe kærlighed til græsk tænkning og den græske klassiske kunst rykker ham med sig. Heiberg knytter ham til sit fag, altså til bifaget græsk i den grad, at konsekvensen, hvad kun ved første øjekast kan synes uden rimelighed, blev den, at Poulsen med Heibergs billigelse endnu samme år søger til universitetet i Göttingen for at indskrive sig hos Wilamowitz, samtidens mest inspirerende og forgudede, men dog måske noget farlige, lærer i faget.

Med et overblik over Frederik Poulsens produktion som baggrund forstår man let, at den unge students søgende og tørstende, receptive natur fandt sig til rette hos Wilamowitz og her fik næring for livet. Man føler oprigtigheden, og også taknemmeligheden, i følgende linjer fra Poulsens hånd om denne lærer: » . . . gennem

hans Aand har jeg mødt det guddømmelige i Mennesket, det, som man virkelig gerne, hvis det var muligt, vilde unde det evige Liv«.

Wilamowitz blev bestemmende for al fremtid. Han og latinisten Leo og germanisten Roethe repræsenterede Frederik Poulsens eksamensfag i Göttingens noget ensidige lærde verden, som Poulsen til sit eget held, jeg tror det, forlod i efteråret 1897 for at fortsætte i München. I München arbejdede han med latinet hos Wölfflin, men med særlig lyst fulgte han to professorer, som hver på sin måde fik en overordentlig betydning for ham, nemlig Adolf Furtwängler og Karl Krumbacher. Furtwängler var 3 år i forvejen blevet leder af Glyptotheket i München, og gennem hans undervisning mødtes Poulsen for alvor med klassisk arkæologi, ganske særlig kunstarkæologien, der skulde ende som Poulsens egentlige speciale.

Krumbacher, den fremragende byzantinist, læste dengang over nygræsk, og gav her sin fremmede elev nøglen til oplevelser og studier, som kom til at danne en ikke uvæsentlig del af Poulsens senere interesser, nemlig græsk folkeliv og græsk natur.

Ved tilbagekomsten til København blev Frederik Poulsen opfattet som overmodig og dristig af sine danske kammerater; studietiden i Tyskland havde faktisk haft stor indflydelse på den unge Randersstudent. Han havde fået stof, var bleven slynget ud i en stærk strøm af oplevelser, havde lært at arbejde — hans natur var i virkeligheden ganske overordentlig modtagelig, hurtig og flittig. Under hans udenlandsophold var A. B. Drachmann blevet professor, og Poulsen fulgte dennes forelæsninger i romersk statsret i det sidste år af studietiden.

Efter 5 års studier tog Poulsen den normale embedseksamen i 1899, men dermed meldte sig spørgsmålet om fremtiden med fuld styrke. Uden virkning havde man forlængst klargjort for ham, at ved det klassisk filologiske studium var mulighederne, særlig for en videnskabelig stilling forsvindende. Hans private økonomiske omstændigheder havde ovenikøbet forværret sig i eksamensåret. Vi har vist alle smilt lidt ad Frederik Poulsens velkendte og åbenlyst tilståede interesse for penge, som han realistisk kaldte »nervus rerum«. Med sit klare hoved og sin alsidige begavelse — bl. a. en særlig forkærlighed for jura, havde han sikkert kunnet skaffe sig store indtægtsmuligheder på praktisk område. Må man da ikke i virkeligheden være taknemmelig for, at han alligevel

fulgte sin kaldelse og satte sig andre, større, men til at begynde med, i økonomisk henseende overordentligt usikre mål?

Ved universitetet havde Poulsens lærere, Gertz og Heiberg, fattet interesse for hans karriere som videnskabsmand. Poulsen havde deltaget i et privatkursus hos den emeriterede Ussing med øvelser bl. a. i vasemaleri, og Heiberg stillede en prisopgave, »Mykenæisk Billedkunst og Dipylonstilen«, med særlig hensyntagen til den retning, Poulsens studier nu havde taget. Man ser her æmnet for Poulsens doktordisputats dukke op, og en fornyet studierejse til Tyskland i begyndelsen af 1900, denne gang til Bonn, betegner et brud for altid med den skolegærning, som hans embedseksamen teoretisk havde været rettet mod. Nu gjaldt det åbenbart om at dyrke arkæologien som speciale og på dette grundlag at erobre en stilling ved universitetet. Under opholdet i Bonn lagde hans lærer, den mere nøgterne arkæologiske professor Loeschke en sund dæmper på den begejstrede Wilamowitz- og Furtwängler-elev. Poulsen benyttede desuden lejligheden til at følge Useners forelæsninger i religionshistorie og Büchlers i romersk epigrafi, og det må absolut nævnes, at han også i to semestre hørte Alfred Philippson læse over middelhavslandenenes geografi og geologi i timer, der gav ham et supplement af virkelighed til de øvrige fag, svarende til det, Krumbachers gennemgang af nygræsk havde ydet ved studierne i München.

Gennem Philippsons detaljerede øvelser gik det op for Poulsen, hvor værdifulde iagttagelser fra det geografiske milieu kan være for arkæologen. Senere søgte han at skaffe sig viden om helt andre praktiske forhold, jura, bogføring, håndværk, teknik, sport. Denne alsidige videbegærlighed, der på ingen måde gik i dybden, holdt han fast ved, den morede ham, og mente han det senere nødvendigt for den fuldstændige behandling af en statue at spørge en skomager til råds, gjorde han det. I princippet er der noget forbilledligt heri.

En kort mellempæriode i København gik dels med forskellig skribentvirksomhed, dels med undervisning i kunsthistorie ved et privatkursus og ikke mindst med foredrag om græsk kunst i folkeuniversitetsforeningen. På dette tidspunkt havde han faktisk allerede et forfatterskab bag sig, som med sine svingende resultater for et naturel som Poulsens måtte betyde ny erfaring. Poulsen sugede altid erfaring til sig, indtil da erfaring ved rejser, erfaring

ved studier, erfaring ved tilegnelsen af en række sprog, men også erfaring ved fejltagelser. På vejen ind over den polske grænse i 1901 memorerer han indholdet i et polsk digt: Mennesket lærer, begærer og håber, hvad kræves der mere for at være lykkelig? Det er næppe nogen tilfældighed, at han, ung og ærgerrig, fæstner sig ved disse ord.

1902 er han i Berlin af hensyn til forarbejderne til sin disputats. På trods af sine tyske lærere, for hvem æmnet var uden den patos, som disse berømte lærde nu eengang forbandt med græske studier, havde Poulsen fastholdt sine Dipyilonundersøgelser. Han var tilskyndet hertil af sine danske lærere, men følte sig samtidigt i overensstemmelse med de yngre tyske arkæologer, som ved disse års store gravninger i Grækenland og Lilleasien havde lært at værdsætte specifikt arkæologiske resultater, — i denne tid begyndte jordfundene så småt at få overvægten overfor litteraturfortolkningen. Skønt Poulsen ved sine anlæg måtte føle sig tiltrukket af de store humanister, overvandt han sig og fulgte lydhørt med i udviklingen, et såre karakteristisk træk, også ud i fremtiden for den mand, som havde sin styrke netop i hastig tilegnelse og konception.

Et arbejde som »Dipyilongravene og Dipyilonvaserne«, doktorafhandlingen, som behandlede keramikfund fra den store Nekropol vest for Atens hovedport, måtte nødvendiggøre studier i de atenske museer. 1903 rejste Poulsen da også til Grækenland i dette øjemed, og han foretager ved samme lejlighed en hurtigrejse til de arkæologisk vigtige steder og landskaber, uden mulighed for fordybelse, men til åndelig renselse og aklimatisering, og hvem har kunnet tilegne sig og skildre skønheden og oprindeligheden i dette på eengang arkadiske og vilde land som han? Poulsens rejsefælle var Ove Jørgensen, et af de få mennesker han følte varigt venskab overfor. Denne studiekammerat, der desværre selv var uproduktiv, har haft en stor indflydelse på Poulsen, som efter sit eget ud-sagn en tid lang følte sig underlegen overfor Ove Jørgensens højt drevne skepsis og usædvanligt omfattende viden.

Poulsen disputerede i 1904 med Ussing og Heiberg som opponenter. Følgende år udkom afhandlingen også i tysk oversættelse og blev betragtet som et godt, noget dristigt fremstød til belysning af den geometriske keramiske stil, set i forhold til den forudgående og efterfølgende mykeniske og arkaiske stilperiode.

Klassisk arkæologi havde dermed bemægtiget sig den 28-årige

doktor, der nu stod så stærkt, at han med lethed kunde skaffe midler til ny rejser, til det østlige middelhavs-bækken. Det centrale udgangspunkt var den Franske Skole i Aten, hvor han i 2 år var medlem, og hvor han, i samvær med Holleaux, Dugas, Leroux, Courby, Pierre Roussel og flere, langsomt fik afslebet sin stærkt germaniserede udtryksform. Forholdet til franskmændene og Frankrig blev nært, og som aldrende videnskabsmand nød Poulsen den sjældne ære at blive korresponderende medlem af Institut de France.

Sammen med unge arkæologer ved de franske udgravninger på Delos havde han været beskæftiget med keramiske fund, som kom friske op af jorden. Det er vel for meget sagt, at keramikken holdt ham fast, det var nok snarere *ham*, der indtil videre holdt fast ved *den*, og keramikken kommer i en forlængelse af Dipy-lon-studierne til at afgive stof til det første større videnskabelige arbejde fra Frederik Poulsens hånd »Der Orient und die frühgriechische Kunst.«

Jeg har understreget Poulsens beundring fra læreårene for sine tyske professorer, hvis idealer var som skårne i marmor og tilsyneladende urørlige. Men mellem disse store bevægede der sig en urostifter, den polskfødte, tyske kunsthistoriker Joseph Strzygowski, som med overbevisning pegede, ikke på Hellas, ikke på Rom, men på Orienten som det kulturområde, hvorfra tid efter anden vigtige, ny og befrugtende strømninger nåede oldtidskulturen. I den faglige litteratur rejste der sig høje bølger, og ældre arkæologer kan endnu fortælle om røret og diskussionerne i den dristiges kølvand. Det vilde være meget uligt Frederik Poulsen, om han ikke her havde modtaget en tilskyndelse til at eftergå sit snævre keramiske speciale, fra perioden 900—600 før vor tidsregning, under denne synsvinkel. Påvirkningen fra Orienten på den keramiske dekorative stil var i og for sig ingen nyhed, men Poulsens studier fra Grækenland, som suppleredes med besøg ved de store europæiske museer, bragte i den nævnte bog om æmnet en underbygget, sammenhængende påvisning af arten og betydningen af de østfra modtagne påvirkninger på den græsk-arkaiske dekorative stil og henlede forskernes opmærksomhed med ny og stærke argumenter på Orientens betydning for den græske civilisations oprindelse.

Efter min opfattelse er »Der Orient und die frühgriechische

Kunst« Frederik Poulsens hovedværk indenfor arkæologien. Han forener her kendskab til monumenter i skulptur, maleri og ornametik med kendskab til faglitteraturen både for problemets græske og orientalske side. Bogen ses ofte citeret, er endnu for nylig blevet kaldt epokegørende, og jeg hører den omtalt med anerkendelse i samtaler med udenlandske fagfolk den dag i dag.

Denne bog udkom 1912. I årene forinden, og naturligvis ganske særligt efter giftermålet i 1908 med den unge Nonny Møller havde problemet om hans fremtid på ny været i forgrunden. Forlængst var han som andre stødt sammen med Sophus Müller, der dengang lå som et undervandsskær af hård granit og beskyttede sit museum mod af ham uønskede naturer. Nationalmuseet, som bød på den eneste mulighed for en stilling udenfor universitetet, var således lukket for ham. Hvad universitetet angår, så Gertz og vistnok navnlig Heiberg gerne Frederik Poulsen ansat dér, og de foranledigede, at fakultetet i 1909 opfordrede ham til at søge et docentur i klassisk arkæologi. Men når det kom til stykket, vandt han alligevel ikke fakultetets flertal for sig — en bitter skuffelse for en mand, som længe havde forberedt sig til en universitetsgærnning. Han havde dog allerede et navn; der var bud efter ham fra udlandet, fra Utrecht og fra Rostock, men inden han nåede at bestemme sig for professoratet i klassisk arkæologi i sidstnævnte by, fik Kinch ham overtalt til at gøre endnu et sidste forsøg. Måske kunde en stilling blive oprettet ved Ny Carlsberg Glyptotek, som var en så ny institution, at den slet ikke hidtil var taget i betragtning, hvad jo historisk set er ganske interessant.

Carl Jacobsen gik ind på forslaget om en sådan ansættelse, som blev forelagt af departementschef Weis, og han bevarede dermed Frederik Poulsen for Danmark. En af Carl Jacobsens kongstanker var at skabe kontakt mellem det store publikum og sine samlinger og på den måde at gøre den skønhedsverden, han elskede, til almeneje. Han forstod, at Frederik Poulsen kunde løse denne opgave, og der blev straks under Poulsens ledelse sat en række unge studerende igang med systematiske omvisninger i samlingerne, bl. a. studenterne Brøndsted, Friis Johansen, Thorlacius-Ussing og også jeg. Dette initiativ fra brygger Jacobsen gav stødet til den stadigt voksende oplysningsvirksomhed, som havde sit faste hjemsted i Glyptoteket, og som efterhånden skulde udvikle sig til en betydningsfuld faktor i vort kulturliv. Poulsen var for-

midler, fordi han forstod at få publikum i tale som ingen før ham. Hans mange foredrag ved folkeuniversitetsforeningen, ved teknologisk institut og andre steder havde givet ham den nødvendige skoling. Han havde afgjort ikke modepræstens varme, bløde stemme eller fængslende ansigtstræk, men han forstod at variere sine emner og gøre dem rige i takt med sin egen hurtige læsning og udvikling og samtidigt give dem et stæk af dristighed, som overraskede og morede. Som omviser i samlingen og som foredragsholder havde han ry, men endnu mere virkede måske de belærende og fordomsfri kronikker han skrev om humanistiske emner, som hans lette pen og belæsthed altid gjorde tiltrækkende, og hvoraf enkelte i store inspirerede øjeblikke kunde hæves op i sublime højder. Til den oplysende formidlende virksomhed må også regnes Poulsens fortrinligt skrevne oversigt i 8 populære bind over Oldtidens kunst, små fængslende håndbøger, som værdsattes højt af de studerende i hele Skandinavien.

I de år Carl Jacobsen levede, var det naturligt, at Poulsens rolle ved Glyptoteket var afhængig af samlingernes skaber. Men efter Jacobsens død i 1914, hvor Poulsen afløste Th. Oppermann som inspektør, blev hans forhold til samlingerne mere direkte. Han udgav tillæg til Carl Jacobsens katalog, senere en ny udgave af katalogen; men dog først 1940 en selvstændigt udarbejdet, fuldstændig katalog over antiksamlingen, noget subjektiv og ræsonnerende, men uden sammenligning et meget betydeligt fremskridt og et af beviserne på det uhyre overblik, Poulsen efterhånden havde erhvervet sig. Han betragtede selv dette store arbejde som sit hovedværk og fuldførte en engelsk udgave kort før sin død. En anden form for katalogiseringsarbejde var den udførlige publikation gennem årene af en lang række af Glyptotekets værdifulde stykker i Arndt, Amelungs serie: »Einzelaufnahmen antiker Sculptur«, til at begynde med i samarbejde med Otto Brendel. Ved udgivelsen af serien: »Fra Ny Carlsberg Glyptoteks Samlinger«, senere »From the Collections« blev der også givet yngre kræfter lejlighed til at publicere stof fra museet og dokumentere dets alsidighed for et internationalt forum. Det må i det hele fremhæves, hvorledes Frederik Poulsen som Glyptotekets leder på ret enestående måde, uden mindste forbehold gav andre videnskabsmænd adgang til at drive specialstudier i samlingerne. Under Poulsens ægide grundlagdes endelig også det

udmærkede håndbibliotek, der gør Glyptoteket til et ideelt arbejdssted for fagstudier i de forskellige afdelinger.

Poulsen udnævntes til Glyptotekets direktør i 1926 ved forståelse fra Helge Jacobsens side. Både som inspektør og som direktør, stod han i enhver henseende i et godt forhold til sine medarbejdere på museet og viste bl.a. også interesse for deres praktiske og økonomiske tarv.

Fra 1915 og indtil han blev direktør, fungerede han tillige som sekretær i Ny Carlsberg Fondet, en stilling som i forbindelse med den kendsgerning, at Glyptoteket havde en betydelig afdeling for moderne kunst, gjorde det nødvendigt for ham også at befatte sig med kunsthistoriens moderne perioder. På rejser i studietiden havde han besøgt kunstsamlinger udenlands, før han fik set kunstgalleriet hjemme i København, et noget foruroligende faktum, der ikke vidner om synderlig trang til almindelig kunstoplævelse. Jeg mener endog, at Poulsen manglede egentlig æstetisk sans i rent kunstnerisk henseende, og at hans forhold til den mere moderne kunst derfor i høj grad havde karakter af et fornufttægteskab. Men receptiv og intelligent, voldte det ham naturligvis ingen større vanskelighed at udfylde de krav på dette område, der måtte stilles til ham fra Glyptotekets side.

Dobbeltstillingen ved Glyptoteket og Fondet gav ham forøget indflydelse på indkøbene til den antike afdeling. Han havde her lært meget af Carl Jacobsens erfaring. Iøvrigt støttede han sig i overraskende grad til Glyptotekets konservator, i ærlig erkendelse af en vis usikkerhed på det tekniske område. Glyptoteket berigedes i denne tid med flere af samlingens bedste stykker, for at nævne ganske enkelte: marmorstatuen af Demosthenes, filosofen Metrodor, eller den kostbare og sjældne Gudea-statue.

Poulsen følte ansvaret, som fulgte med Glyptotekets enestående indkøbsmuligheder, men han nød tillige en kenders glæder ved indkøbsvirksomheden. Det var ham en ren sport at tumle de vanskelige internationale kunsthandlerkredse under en fornemmelse af rigdom og af overlegenhed i kundskaber og skarpsyn. I Wien så jeg engang i slutningen af tyverne et brev fra ham i anledning af et kunsttilbud: »sowas kauft der Poulsen nicht« skrev han her selvbevidst. Den uundgåelige fejlprocent ved museumsindkøbene synes da også for Poulsens vedkommende at være lav.

Efterhånden arbejdede Poulsen sig mere og mere ind i Glyptotekets antike materiale, forlod helt sine keramiske studier for at finde ind til områder, der blev hans egne, først af alt til portrætskulpturen og dens ikonografiske problemer. Glyptotekets berømte samlinger af græsk og romersk portrætkunst gav ham lejlighed til at udfolde sig efter sine primære anlæg og nyttiggøre den inspiration og viden om oldtidens historie og litteratur, som han havde hentet i sine universitetsstudier og på sine rejser. Gennem et stort antal større og mindre arbejder begyndende allerede med 1910 og fortsat udover 1943, hvor han gik af fra direktør-stillingen, søgte han at slå fast, at de problemer, der knytter sig til den antikke portrætkunst, og da særlig fra senrepublikansk og tidlige kejserlig tid, var et Poulsensk speciale. Han nåede under alle omstændigheder det yderst vigtige resultat, at Glyptotekets materiale blev almeneje for forskningen.

Men Poulsens arbejdsmark kom også til at ligge udenfor Glyptotekets mure. Hans voksende anseelse åbnede andre museer for ham, således selv de ellers hermetisk tillukkede engelske private samlinger. Af publikationer om ikonografisk materiale andetstedsfra skal jeg blot nævne: »Greek and Roman Portraits in English Country Houses«, Oxford 1923, med et supplement udgivet i Arndt, Amelungs »Einzelaufnahmen«, dertil »Porträtstudien in norditalienischen Provinzmuseen«, 1928, og »Sculptures antiques de musées de provinces espagnoles«, 1933, de to sidste henholdsvis i vort Selskabs Historisk-Filologiske og Archæologisk-Kunsthistoriske Meddelelser. Poulsen offentliggjorde i det hele med forkærlighed arbejder i vort Selskabs publikationsrækker.

Frederik Poulsen vendte gang på gang tilbage til problemer vedrørende Delphi, hvor han havde arbejdet den gang, han var medlem af *École Française*. Hans første afhandling i Selskabets publikationer — allerede fra 1908, skønt han først blev medlem 1920 — drejede sig om Delphi: »Recherches sur quelques questions relatives à la topographie de Delphes.« Det var de topografiske spørgsmål omkring templerne nede i Marmaria, som han greb fat i, med noget tøvende hånd, men i det psykologisk rigtige øjeblik, medens Delphi-diskussionerne rasede mellem udgraverne og den tyske arkæolog Pomtow. Senere, 1919, kom den kritiserede »Oraklet i Delphi«, en bog om Delphis religiøse stilling i historie

og kunst. Andre Delphipublikationer som »Den delphiske Gud og hans Helligdom«, udgivet 1924 i København, Kristiania, London og Berlin, og »Delphische Studien« samme år i Selskabets Meddelelser, vandt derimod megen anerkendelse og udbredelse.

Poulsen omgikkes også med planer om egne udgravninger. Han tænkte først på at følge et forslag om en gravning i Frygien fra den ældre erfarne Kinch, hvis interesser lå i den anatolisk-græske kulturkreds, men Balkankrigen kom hindrende i vejen. Femten år senere virkeliggjordes gravningerne i et helt andet oldgræsk landskab, i Aetolien, i Kalydon, efter samråd med Rhomaios, som selv hørte til her i Vestgrækenland. Myternes Kalydon, Atalantes og Meleagers by havde alle betingelser for at tale til fantasien hos en elev af Wilamowitz. Men Poulsen lagde ikke skjul på — fremhævede det tværtimod stærkt — at han ikke var udgraver, at han ikke beherskede den arkæologiske metode, hvis fortrin han forstod at værdsætte uden nogen misundelse. De fund, han og Rhomaios gjorde i forening, hører til de sidste 25 års lykkeligste og frugtbareste og omtales meget ofte både i den klassiske og i den oldkristelige arkæologiske faglitteratur.

Det var Poulsens energi, der gav stødet til oprettelsen af et skandinavisk forskningsinstitut i Sydeuropa. Tanken nåede en delvis virkeliggørelse, som dog kort tid efter på grund af omstændighederne endte som det nuværende Svenske Institut i Rom.

Også indenfor den arkæologiske videnskab går udviklingen frem i bugtende kurver, der bringer snart det ene, snart det andet bundt problemer op i lyset. Sådanne forskydninger i forskernes interesser vil åndshistorikeren kunne aflæse og følge i Poulsens immense forfatterskab. I en bibliografisk oversigt har jeg samlet over 200 videnskabelige arbejder og over 200 oftest videnskabeligt prægede kronikker og artikler, også anmeldelser og nogen polemik. Desuden er der den skønlitterære produktion, og så de ypperligt skrevne bøger, der ligger på grænseområdet, som f.eks.: »Fra stille Aftener« (1936), »Lykkelige Dage i Grækenland« (1942) eller »Mellem græske Guder« (1944). Som et typisk eksempel på, hvordan han lod sig inspirere af fremlagt stof og nye strømninger, skal jeg pege på hvorledes de sidste decenniers interesse for arkæologisk håndgribelige, kultiske detaljer, for kultformernes ydre fremtræden overfor menigheden, har aflødt den morsomme og vigtige religionshistoriske studie: »Talking, Weeping and Bleeding

Sculptures« i Acta Archaeologica for 1945. Iøvrigt var det en latent interesse hos ham, der her blev udløst. Men man spørger sig, om der overhovedet fandtes et område, hvor der ikke hos denne mand lå en latent interesse, som ventede på sin konception. Når øjeblikket er kommet, flyder hans sprog så let og er så forståeligt, han har lyst til at tale og fortælle i journalistisk uærbødighed, men også digterisk, billedskabende, videnskabeligt nysgerrig, hurtigt stilende mod problemets kerne, somme tider grebet. Jeg tror nok, at han var altfor ræd for at være kedelig, tog så måske hellere fejl. Men jeg har ofte beundret ham for den fri måde, han kunde acceptere påvisningen af en fejlslutning eller en fejltagelse og omgående indarbejde rettelsen i sin betragtning og produktion. Modgang og ærgrelser lod han ikke tage overhånd, her støttet af sin humor og sin ironi.

Da han blev 65 år, blev han hædret med et festskrift¹) fra danske kolleger og medarbejdere. Det var midt under besættelsen, og man var afskåret fra at søge den tilslutning fra udlandet, som ellers vilde have været naturlig på grund af hans usædvanligt vidtstrakte internationale forbindelser. —

I de første år efter Glyptotekets oprettelse var samlingen bleven ordnet og bearbejdet ved hjælp af kendte udenlandske fagmænd som Arndt og Wiegand. At dette forlængst kun er en mat fortonet erindring, viser bedre end alle ord omfanget af Frederik Poulsens livsarbejde. Hans betydning for Glyptotekets indhold og grund vil ikke kunne blegne på tilsvarende måde, uanset senere nyordninger og fremskridt. Han fortalte mig engang, og har senere skrevet det ned i sine erindringer, at hans lærer Kekulé ved afslutningen af Berlinopholdet 1903 tog ham, eleven, ind i sin kreds med ordene: »Wir, die wir es wirklich verstehen, werden immer weniger« og gav samtidigt udtryk for håbet om, at Poulsen vilde forlade Dipylogravernes potteskår og genoptage dyrkelsen af den hellenske verdens høje idealer. Poulsen holdt til alt held stand, men aldrig glemte han at frydes over ånden og dybden i den antike litteratur.

En af mine udenlandske arkæologiske venner har engang sammenlignet Glyptoteket med et renæssancehof, i dets storstilede

¹ Arkæologiske og kunsthistoriske afhandlinger tilegnede Frederik Poulsen. Red. af E. Dyggve, O. Koefoed-Petersen, V. H. Poulsen, H. Rostrup. København 1941 (Gyldendal).

form og dets rige kulturelle betydning. Det er ihvertfald rigtigt, at Frederik Poulsen, videnskabsmand og lærer indenfor instituti-
 onens mure, har hævet Glyptoteket ud over kun at være et museum.
 Han har i overensstemmelse med euergeten Carl Jacobsens tanke og
 ønske ævnet at omskabe kundskab til glæde og skønhed til behov.
 Mange takker ham herfor.

Vort Selskab ærer hans minde.

**Oversigt over
 publikationer af Frederik Poulsen, hertil et tillæg
 med kronikker.¹**

- Mors Dreng*. København 1900. 223 s.
Eine böotische Vase geometrischen Stils. Athen. Mitt., XXVI 1901,
 33—37.
Race. København 1901. 389 s.
Fra Latinerkvarteret. København 1903. 172 s.
Münchener Udstillingen af Mesterværker, Muhamedansk Kunst. Tidsskr.
 f. Industri, XI 1910, 1—13.
Dipylongrabene og Dipylonvaserne. [Doktordisputats]. København og
 Kristiania 1904. 151 s.
Herodot. Nord. tidsskr., VII 1905, 484—492.
Den græske Kunst fra Perserkrigene til Romertiden. København og Kri-
 stiania 1905. 136 s.
Teknik og Stil i Grækernes Arkitektur, Metalarbejder og Keramik. Køben-
 havn 1905. 21 s.
Primitiv Sjøletro i Nutiden. Nord. tidsskr., VII 1905, 54—65.
Die Dipylongräber und die Dipylonvasen. [Doktord. overs.]. Leipzig
 1905. 138 S.
Nyt om det gamle Kreta. Nord. Tidsskr. f. Philol., 3. R., XV 1906—07,
 1—31.
Eine kretische Mitra. Athen. Mitt., XXXI 1906, 373—391.
Le «Periboëthos» de Praxitèle. Nord. Tidsskr. f. Philol., 3. R., XV 1906
 —07, 73—75.
Thukydide og Arkæologien. Nord. tidsskr., IX 1907, 588—599.
Sur la Pséliuméné de Praxitèle. Rev. archéol., 4e sér., IX 1907, 69—74.
Recherches sur quelques questions relatives à la topographie de Delphes.
 Vid. Selsk. Oversigt, 1908, 332—425.
La frise ouest du trésor de Cnide à Delphes. Bull. Corr. Hell., XXXII
 1908, 177—187.
Under hellenisk Himmel. København 1908. 294 s.

¹ Nyudgaver udeladt. Et fåtal tidlige kronikker i »København« udeladt.

- Oraklet i Delphi.* Gads danske Magasin, 1909, 504—510.
- Georg Zoëga.* Ord och Bild, 1909, 538—542.
- [Anmeldelse af] Rolf Thommessen, *Kunstneren i den græske kunst.* Nord. tidsskr., XI 1909, 180—186.
- Fragment d'un grand vase funéraire découvert à Délos.* Monum. et Mém. Fond. Piot, XVI 1909, 25—35.
- Platons Samfundslære.* Det ny Aarhundrede, VI 1909, 414—440.
- Kristusbilledet i den første Kristentid.* Religionshist. Smaaskr., IV. København 1911. 64 s.
- Zur Zeitbestimmung der Enkomiefunde.* Jahrb. des D. Archäol. Inst., XXVI 1911, 215—248.
- Gammelorientalsk og kretisk-mykenisk Ornamentik.* Tidsskr. f. Industri, XII 1911, 203—218.
- (Sammen med C. Dugas) *Vases archaïques de Délos.* Bull. Corr. Hell., XXXV 1911, 350—422.
- De skønneste Kunstværker i Ny Carlsberg Glyptotheket.* Grundr. ved folk. Universitetsundervisn., No. 194. København 1911. 16 s.
- Der Orient und die frühgriechische Kunst.* Leipzig-Berlin 1912. 195 S.
- Dorisk, ionisk og korintisk Stil.* Tidsskr. f. Industri, XIII 1912, 163—177.
- Græsk Keramik.* Tidsskr. f. Industri, XIII 1912, 51—67.
- Oldtidens dekorative Kunst.* Tidsskr. f. Industri, XI 1910, 61—69; XII 1911, 89—107; XIII 1912, 163—177.
- [Anmeldelse af] Friedrich von Stryk, *Studien über die etruskischen Kammergräber.* Nord. Tidsskr. f. Philol., 4. R., I 1912—13, 19—24.
- [Anmeldelse af] W. Déonna, *L'archéologie. Sa valeur, ses méthodes.* Nord. Tidsskr. f. Philol., 4. R., I 1912—13, 74—80.
- Det omslidte Relief i Ny Carlsberg Glyptothek.* Nord. Tidsskr. f. Philol., 4. R., I 1912—13, 145—150.
- Un portrait de l'orateur Hypéride.* Monum. et Mém. Fond. Piot, XXI 1913, 47—58.
- Bygningsformernes Udvikling og Betydning.* Architekten, XVI 1913, 22—27, 36—40.
- Neuerworbene attische Grabreliefs in der Ny Carlsberg Glyptothek Kopenhagen.* Archäol. Anz., XXVIII 1913, Sp. 53—62.
- Têtes et bustes grecs récemment acquis par la Glyptothèque Ny Carlsberg.* Vid. Selsk. Oversigt, 1913, 395—429.
- Sportsleben im alten Hellas.* Körper und Geist, XXII 1913, 330—345.
- Fra Konstantinopels Antikmuseum.* Nord. tidsskr., XV 1913, 379—390.
- Tête de prêtre d'Isis trouvée à Athènes.* Mélanges Holleaux, Paris 1913, 217—223.
- Idrætslivet i Oldtidens Hellas.* Gads Danske Magasin, 1913, 225—240.
- Carmagnola.* Tilskueren, XXXI 1914, 485—99.
- To romerske Kejserindeprofiler.* Studier fra Sprog- og Oldtidsforsk., No. 98. København 1914. 45 s.
- Lidt om Mirakler.* Tilskueren, XXXI 1914, 393—409.
- Tillæg til Katalog over Ny Carlsberg Glyptoteks antike Kunstværker.* København 1914. 174 s.

- Römische Porträts in der Ny Carlsberg Glyptothek zu Kopenhagen.* Röm. Mitt., XXIX 1914, 38—70.
- Nyere Værker om antik Portrætkunst.* Nord. Tidsskr. f. Philol., 4. R., III 1914—15, 113—125.
- Caligula.* Vor Tid, I 1914—15, 81—87.
- De bedste Billeder af Pompejus, Cæsar og Cicero.* Nord. tidsskr., XVII 1915, 167—176.
- Antiker i Stockholms Nationalmuseum.* Tidsskr. f. konstvetensk., I 1916, 141—149.
- Two Roman Portrait-Busts in the Ny Carlsberg Glyptothek.* Journ. of Roman Studies, VI 1916, 47—55.
- Apollons Erobring af Delfi.* Nord. tidsskr., XIX 1917, 262—276.
- Delfis arkaiske Skulpturer.* Studier fra Sprog- og Oldtidsforsk., No. 106. København 1917. 101 s.
- Lidt om Demosthenes' Portræt.* Tilskueren, XXXIV 1917, 274—282.
- A propos d'une tête de Démosthène.* Rev. archéol., VI 1917, 328—338.
- Græsk-romersk Kunsthistorie.* København 1918. 56 s.
- En hellenistisk Herskers Portræt.* Kunst og Haandværk. Nord. Stud., 1918, 164—169.
- Niobiderne i Ny Carlsberg Glyptotek og Kresilas.* Tidsskr. f. konstvetensk., III 1918, 146—149.
- Foran Parthenons Østgavl.* Vor Tid, II 1918, 895—899.
- [Anmeldelse af] K. Friis Johansen, *Sikyoniske Vaser.* Nord. Tidsskr. f. Philol., 4. R., VII 1918, 109—112.
- Mobelkunstens Historie I.* København 1918. 105 s.
- Om det Ophøjede.* Litteraturen, I 1919, 762—766.
- Oraket i Delfi.* København 1919. 342 s.
- A New Portrait of Plato.* Journ. of Hell. Studies, XL 1920, 190—196.
- Statuette archaïque de style ionien.* Bull. Corr. Hell., XLIV 1920, 101—107.
- Efebstatuen fra Epidauros.* Fra Ny Carlsberg Glyptoteks Samlinger, 1920, 1—13.
- De etruskiske Gravmalerier.* Fra Ny Carlsberg Glyptoteks Samlinger, 1920, 121—183.
- Deux reliefs italiques à la Glyptothèque Ny Carlsberg.* Rev. archéol., VII 1920, 169—184.
- Delphi.* Translated by G. C. Richards. London 1920. 338 pp.
- La collection Ustinow. La sculpture.* Vid. Selsk. Skr., II, hist.-filos. Kl., No. 3. Kristiania 1920. 28 pp.
- Kresilas. Slutreplik.* Tidsskr. f. konstvetensk., V 1920, 70—71.
- Rejser og Rids.* København 1920. 184 s.
- Ikonographische Miscellen.* Vid. Selsk. hist.-filol. Medd., IV, 1. København 1921. 94 S.
- De palmyrenske Skulpturer.* Tidsskr. f. konstvetensk., VI 1921, 79—90.
- Folkesind i Nord og Syd.* København 1921. 119 s.
- Fra Europas Foraar.* København 1921. 121 s.
- Minder fra den franske Skole i Athen.* Tilskueren, XXXVIII 1921, 41—49.

- Fra Athens Storhedstid.* Tilskueren, XXXVIII 1921, 215—16.
- Glimpses into Greek Art.* Art and Archaeol., XI 1921, 248—250.
- Det gamle Ægyptens Billedkunst og Arkitektur.* Grundr. ved folk. Universitetsundervisn., No. 306. København 1922. 14 s.
- Etruscan Tomb Paintings, their Subjects and Significance.* Transl. by Ingeborg Andersen. Oxford 1922. 63 pp.
- Møbelkunstens Historie II.* København 1922. 103 s.
- Vases grecs récemment acquis par la Glyptothèque Ny Carlsberg.* Vid. Selsk., hist.-filol. Medd., V, 2. København 1922. 27 pp.
- Den lille Sumerier.* Tilskueren, XXXIX 1922, 15—23.
- Fra Glyptotekets »Gravgade«.* Fra Ny Carlsberg Glyptoteks Samlinger, 1922, 84—111.
- Billedhuggeren Thutmes.* Tilskueren, XL 1923, 106—116.
- Un portrait de Caligula.* Rev. archéol., XVII 1923, 223—230.
- Urtidens Kunst.* Udg. af Studentersamfundets Oplysningsforening. København 1923. 66 s.
- Greek and Roman Portraits in English Country Houses.* Transl. by G. C. Richards. Oxford 1923. 112 pp.
- Gammelorientalsk Kunst.* Grundrids ved folk. Universitetsundervisn., No. 317, København 1923. 14 s.
- Thermos.* Studier fra Sprog- og Oldtidsforsk., No. 113. København 1924. 37 s.
- Tête en marbre du philosophe épicurien Hermarchos.* Bull. Corr. Hell., XLVIII 1924, 377—380.
- Den gamle Orients Kunst.* Udg. af Studentersamfundets Oplysningsforening. København 1924. 150 s.
- Ægyptens Kunst.* Udg. af Studentersamfundets Oplysningsforening. København 1924. 124 s.
- Den delfiske Gud og hans Helligdom.* København 1924. 170 s.
- Delphische Studien.* Vid. Selsk. hist.-filol. Medd., VIII, 5. København 1924. 82 S.
- Carl Jacobsen som Samler.* Samleren, I 1924, 17—19.
- Urtidens och Egyptens konst.* Övers. av Holger Nyblom. Stockholm 1925. 199 s.
- Lyrik og Videnskab.* Tilskueren, XLII 1925, 122—130.
- [Anmeldelse af] Ernst Pfuhl, *Meisterwerke griechischer Zeichnung und Malerei.* Tilskueren, XLII 1925, 444.
- Statuen af Fyrst Gudea.* Samleren, II 1925, 117.
- Porträtkopf eines numidischen Königs.* Symbolae Osloenses, Fasc. III 1925, 1—12.
- Ny Carlsberg Glyptotek. Helbig Museet.* Ny Udg. af Carl Jacobsens Katalog. København 1925. 210 s.
- Tillæg til Katalog over Ny Carlsberg Glyptoteks antike Kunstværker.* København 1925. 208 s.
- Antike Nyerhvervelser til Ny Carlsberg Glyptotek.* Nord. tidsskr., L 1925, 351—366.
- Gamla orientens konst.* Övers. av Holger Nyblom. Stockholm 1926. 155 s.

- Vi vandrer.* København 1926. 187 s.
- Den kretisk-mykeniske Kunst.* Udg. af Studentersamfundets Oplysningsforening. København 1926. 221 s.
- Kunstneren og Samfundet.* Tilskueren, XLIII 1926, 57—68.
- Stil og Haandværk.* Frem, I 1926—27, 185—192, 248—256, 315—320, 377—384, 443—448, 505—512, 635—640, 762—768; II 1927—28, 59—64, 375—384.
- Stoikerne.* Frem, I 1926—27, 289—295.
- Kretisk-mykenisk konst.* Övers. av Ernst Kjellberg. Stockholm 1927. 224 s.
- Bronzekopf eines Griechen.* Ny Carlsberg Glyptotek. Arndt-Lippold, Griechische und römische Porträts. CVII Lief. 1927, N°s 1061—1063.
- Hvad en Torso kan lære os.* Gry, 1927, 153—155.
- Artes decorativas en la Antigüedad.* Traducción del J. Camón Aznar. Barcelona-Buenos Aires 1927. 147 pp.
- Rom i Kejsertiden.* Grundr. ved folk. Universitetsundervisn., No. 354. København 1927. 15 s.
- Aus einer alten Etruskerstadt.* Vid. Selsk. hist.-filol. Medd., XII, 3. København 1927. 48 S.
- (Sammen med K. Rhomaios) *Erster vorl. Ber. über die dänisch-griech. Ausgrab. von Kalydon.* Vid. Selsk. hist.-filol. Medd., XIV, 3. København 1927. 84 S.
- Das Helbig Museum der Ny Carlsberg Glyptothek.* Beschreibung der etruskischen Sammlung. Kopenhagen 1927. 231 S.
- Porträtstudien in Norditalienischen Provinzmuseen.* Vid. Selsk. hist.-filol. Medd., XV, 4. København 1928. 81 S.
- Omkring Willumsens store Relief.* Nord. tidsskr., LIII 1928, 569—577.
- Portrait d'un philosophe néoplatonicien trouvé à Delphes.* Bull. Corr. Hell., LII 1928, 245—255.
- Phot. Einzelaufnahmen ant. Sculpturen,* Arndt-Amelung, Ser. XI 1929, Sp. 1—42, N°s 3001—3173 (Engl. Privatsamml.).
- La deuxième campagne des fouilles Gréco-Danoises à Calydon.* Comptes rendus de l'Académie des Inscriptions et Belles-Lettres, 1929, 76—87. [Anmeldelse af] Ulrich v. Wilamowitz-Moellendorff, *Erinnerungen 1848—1914.* Tilskueren, XLVI 1929, 77—84.
- Den tidlig græske Kunst.* Udg. af Studentersamfundets Oplysningsforening. København 1929. 197 s.
- Mellem Glyptotekets romerske Portrætter.* Kunstmuseets Aarsskr., XIII—XV 1929—30, 1—55.
- Glyptotekets sengræske Portrætter.* Kunstmuseets Aarsskr., XVI—XVIII 1929—31, 17—44.
- Fragment eines attischen Grabreliefs mit zwei Kriegern.* Jahrb. des D. Archäol. Inst., XLIV 1929, 138—140.
- En ny græsk Gudestatue.* Tilskueren, XLVII 1930, 18—23.
- Trois têtes d'antiques de la Glyptothèque Ny Carlsberg.* Acta Archaeol., I 1930, 32—40.
- The New Carlsberg Glyptotheca.* Am. Scand. Review, 1930, 24—33.

- Inscription de Kalydon relative a une affaire de succession.* Bull. Corr. Hell., LIV 1930, 42—50.
- Wie wir die Berliner Museen sehen.* Der Kunstwanderer, XII 1930, 43—44.
- Muntre Historier.* København 1930. 147 s.
- Statue des Demosthenes.* Arndt-Lippold, Griechische und römische Porträts. CXII Lief. 1930, N°s 1111—1114.
- Forfalskninger af Antiker.* Tilskueren, XLVIII 1931, 394—408.
- Iconographic Studies in the Ny Carlsberg Glyptothek.* From the Collections, I 1931, 1—95.
- Altetruskische Grossskulptur in Terrakotta.* Die Antike, VIII 1932, 91—104.
- Fra Epikurs Have.* Kunstmuseets Aarskr., 1932, 11—25.
- Gammeletruskisk Terrakottakunst.* Tilskueren, XLIX 1932, 11—24.
- Tre Stoikere.* Tilskueren, XLIX 1932, 133—148.
- Ueber die Echtheitsfrage einer spätarchaischen Bronzefigur.* Archäol. Anz., XLVII 1932, Sp. 101—104.
- [Anmeldelse af] L. des Noëttes, *L'Attelage.* Gnomon, VIII 1932, 445—446.
- Portraits de deux rois de Pergame.* Mélanges Glotz, II 1932, 751—756.
- Célèbres visages inconnus.* Rev. archéol., 5e sér., XXXVI 1932, 44—76.
- Bronzekopf eines Jünglings. Bronzestatue eines Jünglings.* Brunn-Bruckmann-Arndt, Denkmäler d. gr. u. röm. Skulptur, 1932, 4—7 (742—744).
- Zwei Neuerwerbungen der antiken Porträtgalerie der Ny Carlsberg Glyptothek.* Jahrb. des D. Archäol. Inst., XLVII 1932, 78—89.
- Den klassiske græske Kunst.* Udg. af Studentersamfundets Oplysningsforening. København 1932. 302 s.
- Bas-relief votif du style attique après Phidias.* Acta archaeol., III 1932, 231—249.
- (Sammen med Otto Brendel) Phot. Einzelaufnahmen ant. Sculpturen, Arndt-Amelung, Ser. XIII, 1932, Sp. 28—68, N°s 3754—3900 (Glyptothek Ny Carlsberg).
- Carl Jacobsen og Rodin.* Nord. tidsskr., IX 1933, 409—420.
- Dengang Verden var ny.* København 1933. 122 s.
- Ægyptens Kunst.* Udg. af Studentersamfundets Oplysningsforening. København 1933. 158 s.
- [Anmeldelse af] Robert West, *Römische Porträtplastik.* Rev. des études anciennes, XXXV 1933, 333—336.
- Knidia.* Tilskueren, 1933, 351—354.
- Sculptures antiques de musées de province Espagnols.* Vid. Selsk. archæol.-kunsthist. Medd., I, 2. København 1933. 72 pp.
- (Sammen med Ejnar Dyggve og K. Rhomaios) *Das Heroon von Kalydon.* Vid. Selsk. Skr., hist.-filos. Afd., 7. R., IV, 4. København 1934. 145 S.
- Antike Statuer i ny Redaktion.* Tilskueren, LI 1934, 426—433.
- Gennemgang af moderne fransk Malerkunst i Ny Carlsberg Glyptotek.* København 1934. 15 s.

- [Anmeldelse af] Silvio Ferri, *Arte Romana sul Danubio*. Rev. des études anciennes, XXXVI 1934, 236—238.
- Ein neuerworbenes Homerporträt in der Ny Carlsberg Glyptothek*. Die Antike, X 1934, 196—208.
- Et Homerportræt i Glyptoteket*. Tilskueren, LI 1934, 49—64.
- Græske Originalskulpturer*. Kunst i Danmark, Ny R., IX. København 1934. 30 s.
- Græsk Kunst i Alexander den Stores Aarh.* Udg. af Studentersamfundets Oplysningsforening. København 1934. 255 s.
- Neuerworbene griechische Grabdenkmäler in der Ny Carlsberg Glyptothek*. Acta archaeol., V 1934, 49—64.
- Le remploi des statues dans l'antiquité*. Gazette des Beaux-Arts, 6e pér., XII 1934, 1—7.
- (Sammen med Otto Brendel) Phot. Einzelaufnahmen ant. Sculpturen, Arndt-Amelung, Ser. XIV A, 1934, Sp. 24—49, N°s 3955—4000 (Glyptothek Ny Carlsberg).
- Nye Sjæle*. København 1935. 149 s.
- Billeder af Pompejus og Cæsar*. Studier fra Sprog- og Oldtidsforsk., No. 168. København 1935. 34 s.
- Dronning Kleopatra*. Gads danske Magasin, 1935, 144—152.
- A. P. Weis. Tilskueren, LII 1935, 331—335.
- [Anmeldelse af] Johann Friedrich Crome, *Das Bildnis Vergils*. Gnomon, XII 1936, 90—95.
- Entgegnung*. (J. Sieveking: R. Boehringer, Platon), Philol. Wochenschrift, LVI 1936, Sp. 143—44.
- Fra stille Aftener*. København 1936. 166 s.
- Les Portraits de Pompeius Magnus*. Rev. archéol., 6e sér., VII 1936, 16—52.
- Tête de marbre provenant d'Aradus*. Syria, 1936, 52—58.
- Au Jardin d'Épicure*. Gazette des Beaux-Arts, 6e pér., XV 1937, 1—11.
- Die Römer der republikanischen Zeit und ihre Stellung zur Kunst*. Die Antike, XIII 1937, 125—150.
- Billeder af Romas Fjender*. Tilskueren, LIV 1937, 279—286.
- Über ein Reitermotiv des Parthenonfrieses*. Ephem. archeol., 1937, 188—191.
- [Anmeldelse af] Paul Graindor, *Bustes et statues-portraits d'Égypte romaine*. Rev. des études anciennes, XXXIX 1937, 385—390.
- Probleme der römischen Ikonographie*. Vid. Selsk. archæol.-kunsthist. Medd., II, 1. København 1937. 47 S.
- A Philosopher Head in the Museum of the American University, Beirut*. Berytus, IV 1937, 111—115.
- Gab es eine alexandrinische Kunst?* From the Collections, II 1938, 1—52.
- Nochmals Platon von Holkham Hall*. Philol. Wochenschr., XXXVI 1938, Sp. 1023—24.
- Portrait hellénistique du Musée d'Antioche*. Revue Syria, 1938, 356—361.
- Bildnisse der Gegner Roms*. Die Antike, XIV 1938, 137—142.
- Hermopolis*. Tilskueren, LV 1938, 43—51.

- Den hellenistiske Kunst.* Udg. af Studentersamfundets Oplysningsforening. København 1938. 277 s.
- Gab es eine alexandrinische Kunst?* Archäol. Anz., LIII 1938, Sp. 241—246.
- (Sammen med Elo) *Reconstruction of the Lysippian Socrates.* From the Collections, II 1938, 169—182.
- Hermopolis.* Tilskueren, LV 1938, 43—51.
- Römische Privatporträts und Prinzenbildnisse.* Vid. Selsk. arkæol.-kunsth. Medd., II, 5. København 1939. 46 S.
- En Gruppe romerske Kvindeportrætter.* Kunstmuseets Aarsskr., 1939, 44—65.
- [Anmeldelse af] Guido Kaschnitz-Weinberg: *Marcus Antonius-Domitian-Christus.* Gnomon, XV 1939, 453—454.
- A Roman of Republican Days.* ΔΡΑΓΜΑ Martino P. Nilsson, Lund 1939, 409—418.
- Bondekultur og religiøs Digtning.* Festskrift til Niels Møller, København 1939, 58—68.
- (Sammen med Otto Brendel) Phot. Einzelaufnahmen ant. Sculpturen, Arndt-Amelung, Ser. XVI A, 1939, Sp. 19—46, N°s 4575—4650 (Glyptothek Ny Carlsberg).
- Ny Carlsberg Glyptotek.* Katalog over Antike Skulpturer. København 1940. 604 s.
- Syndflodssagnet i moderne Belysning.* Samtiden, 1940, 1—11.
- [Anmeldelse af] Max Wegner, *Die Herrscherbildnisse in antoninischer Zeit* (das römische Herrscherbild II, 4). Gnomon, XVI 1940, 205—210.
- Phot. Einzelaufnahmen ant. Sculpturen, Arndt-Amelung, Ser. XVI B, 1940, Sp. 30—46, N°s 4748—4800 (Glyptothek Ny Carlsberg).
- Nygræsk Folkedigtning.* Samtiden, 1940, 128—136.
- Jydske Dage og Mennesker.* København 1941. 186 s.
- Nemi Studies.* Acta archaeol., XII 1941, 1—52.
- [Anmeldelse af] P. J. Riis, *Tyrrhenika.* Gnomon, XVII 1941, 461—68.
- Der Sklavenpriester von Nemi.* Atlantis, IV 1941, 185—189.
- [Anmeldelse af] Robert & Erich Boehringer, *Homer. Bildnisse und Nachweise Bd. I.* Gnomon, XVII 1941, 481—486.
- From the Collection of Antique Portraits at the Ny Carlsberg Glyptothek.* From the Collections, III 1942, 93—122.
- Min gamle Rektor.* Skolemænd og Skoleminder. Randers lærde Skole gennem 50 Aar. 1942, 22—25.
- Lykkelige Dage i Grækenland.* København 1942. 182 s.
- Probleme der Datierung frühromischer Porträts.* Acta archaeol., XIII 1942, 178—198.
- Aux musées d'antiques parisiens.* From the Collections, III 1942, 144—168.
- Die Stele der Marathonkrieger.* From the Collections, III 1942, 29—32.
- Carl Jacobsen som Kunstsamler.* København 1942. 14 s.
- Fra en romersk Kejserindes Salon.* Klingen, 1942, 97—103.

- [Anmeldelse af] Robert West, *Römische Porträtplastik Bd. 2.* Gnomon, XIX 1943, 110—112.
- Phot. Einzelaufnahmen ant. Sculpturen, Arndt-Amelung, Ser. XVIIA, 1943, Sp. 1—14, N°s 4801—4830 (Glyptothek Ny Carlsberg).
- Græsk-romersk Arkæologi.* Videnskaben i Dag, København 1944, 359—383.
- Bildnisse der Mutter Mark Aurels.* Acta archaeol., XV 1944, 189—192.
- Mellem græske Guder.* København 1944. 70 s.
- Nye Synspunkter indenfor romersk Portrætkunst.* Kunstmuseets Aarsskr., 1944—45, 77—98.
- Romerske Kulturbilleder.* København 1945. 278 s.
- Godtfolk, lærde Folk og Aristokrater.* København 1945. 284 s.
- Talking, Weeping and Bleeding Sculptures.* Acta archaeol., XVI 1945, 178—195.
- Romerska Kulturbilder.* Övers. av Thure Nyman. Stockholm 1946. 345 s.
- Liv og Rejser omkring Aarhundredskiftet.* København 1946. 242 s.
- Fra Epikurs Have.* København 1948. 43 s.
- Er romersk Portrætkunst altid sandfærdig?* Museum, I 1948, 11—20.
- I det gæstfri Europa.* København 1948. 279 s.
- Artemis Laphria von Kalydon und ihr Kult. Ein religionsgeschichtlicher Beitrag zu Ejnar Dyggve, Das Laphrion, der Tempelbezirk von Kalydon.* København 1948, 335—354.
- Oldtidens Skæmt og humor.* København 1948. 180 s.
- De guddommelige Herskere.* Ord och Bild, LVIII 1949, 63—68.
- Skitser fra Liv og Læsning.* København 1949. 187 s.
- Römische Kulturbilder.* Kopenhagen 1949. 324 S.
- Saint Augustin et ses élèves.* Hommages à Joseph Bidez et à Franz Cumont, Bruxelles 1949, 272—276.
- Glimpses of Roman Culture.* Leiden 1950. 322 pp.
- Foraar i Spanien, Sommer i England.* København 1950. 271 s.
- Vida y Costumbres de los Romanos.* Madrid 1950. 285 pp.
- Catalogue of Ancient Sculpture in the Ny Carlsberg Glyptothek.* Copenhagen 1951. 611 pp. + Index.

Kronikker i „Berlingske Aften“.

1948

1. *Relikvier.* ¹⁸/₂.
2. *Videnskaben og Krigen.* ¹³/₃.
3. *Plotin.* ¹⁶/₄.
4. *Vandringen til Emmaus.* ¹⁹/₄.
5. *Ostrakisme.* ¹²/₇.
6. *Apostlen Peters Grav.* ¹²/₈.
7. *Polemik om et Eftermæle.* ¹¹/₁₁.
8. *Fra Inderkredsen omkring Jesus.* ¹⁶/₁₁.

1949

9. *Kasia*. $1^2/3$.
10. *De nye Udgravninger i Ostia*. $3/5$.
11. *Fra Parlamentarismens Urtid*. $2^8/6$.
12. *Omkring Jesu Passionshistorie*. $3^0/12$.

1950

13. *Kristne Iddansere*. $1/2$.
14. *Livet lærte mig* —. $1^9/5$.

Kronikker i „Politiken“.

1905

1. *Fra Levanten*. $1^4/11$.
2. *Antik Kunst*. $2^4/12$.

1907

3. *Fra Orienten*. $2/1$, $8/1$, $1^0/1$.

1921

4. *Store eller smaa Museer*. $1^7/9$.

1922

5. *Døden og Mindesmærket*. $5/10$.

1923

6. *Rejsebrev fra Hellas*. $1^5/5$.

1924

7. *Johan Ludvig Heiberg*. $2^7/11$.

1925

8. *Nytaarsbetragtninger*. $1/1$.
9. *Folkesjæl og Kvindesjæl*. $1/2$.
10. *Den Holbergske Komadies Stamfader*. $1^3/3$.
11. *I Eksprestogets Kupé*. $3/5$.
12. *En italiensk Sokratiker*. $2^4/5$.
13. *Pindar*. $8/7$.
14. *Polemik og Publikum*. $1^9/7$.
15. *En moderne Reaktionær*. $1^3/8$.
16. *Palæstraens Aand*. $2^2/8$.
17. *Oldkristendommen og dens Fremgang*. $1^2/11$, $1^3/11$.
18. *Sigrid Undsets ny Roman*. $7/12$.

1926

19. *Nytaarsbetragtninger*. $1/1$.
20. *Ungdommen*. $1^7/1$.
21. *Fra det vintertige Hellas*. $2^1/3$.
22. *Kulturbilleder fra en aitolisk Landsby*. $1^1/4$.
23. *Parasollen*. $1^8/4$.
24. *Liv og Drøm*. $1^3/6$.
25. *Franz Cumont*. $8/10$.

1927

26. *Nytaarsbetragtninger*. $1/1$.
27. *Nye Sjæle*. $21/2$.
28. *Rom og Kunsten*. $5/3$.
29. *Festen i Cumæ*. $1/5$.
30. *Den hellige Frans*. $5/6$.
31. *Haandbog i Arkitektur*. $21/7$.
32. *Hvordan er vi?* $20/11$, $21/11$.

1928

33. *Nytaarsbetragtninger*. $1/1$.
34. *Et jubilerende svensk Akademi*. $23/1$.
35. *De tolv Epistler*. $3/3$.
36. *Gammel og ny Tid i Hellas*. $15/6$.
37. *En Aften i Budapest*. $17/6$.
38. *Mellem Serbere*. $26/6$.

1929

39. *Det ældste Evangelium*. $9/2$.
40. *Billeder af gammeltyrkisk Liv*. $13/3$.
41. *Videnskaben og det praktiske Liv*. $25/4$.
42. *Jablonna*. $23/5$.
43. *Vilno*. $12/6$.
44. *Lidt om Krige og deres Følger*. $27/7$.
45. *Menneskeheden og Gudedynastierne*. $25/8$, $26/8$.
46. *Niels Møller*. $11/12$.

1930

47. *Natur og Menneske*. $25/1$.
48. *Foraaret i Møde*. $27/4$.
49. *Fra Malaga til Granada*. $1/5$.
50. *Hos Machaquito*. $11/5$.
51. *Regndage i Estremadura*. $29/5$.
52. *Kastiliansk Kristendom*. $15/6$.
53. *Brydningstider i græsk Kultur*. I. $29/8$.
54. *Brydningstider i græsk Kultur*. II. $1/9$.
55. *Brydningstider i græsk Kultur*. III. $10/9$.
56. *Brydningstider i græsk Kultur*. IV. $4/10$.
57. *Atlantis*. $24/12$.

1931

58. *En antik Advokat og Levemand*. $6/2$.
59. *Amerikanernes Udgravninger i Olyuthos*. $7/3$.
60. *Revolution paa Madeira*. $24/4$.
61. *Spaniens kritiske Dage*. $29/4$.
62. *Fra en spansk Varieté*. $17/5$.
63. *Fra jjerne Tider*. $21/8$.
64. *Andreas Vinding*. $20/10$.
65. *Fra en græsk Krohave*. $17/11$.

1932

- 66. *Nytaarsbetragtninger*. $1/1$.
- 67. *Om Træning af Heste for 3300 Aar siden*. $12/2$.
- 68. *Det evige Menneske*. $26/2$.
- 69. *Den gamle Goethe*. $22/3$.
- 70. *Epikuræerne*. $24/5$.
- 71. *Vort Bourgeois*. $10/7$.
- 72. *Da »Lykke-Per« udkom*. $24/7$.
- 73. *Paa Ikaros' Vinger*. $11/10$.
- 74. *Hellenisk Æselommer*. $23/10$.

1933

- 75. *Nytaarsbetragtninger*. $1/1$.
- 76. *Efter fuldbragt Daad*. $15/2$.
- 77. *Kroater*. $4/5$.
- 78. *Fra Ragusa ind i det sorteste Montenegro*. $28/5$.
- 79. *Naar Stenene faar Mæle*. $22/6$.
- 80. *Lægmandsbetragtninger over Krisen*. $19/8$.

1934

- 81. *Nytaarsbetragtninger*. $1/1$.
- 82. *I Livets Riddertjeneste*. $4/3$.
- 83. *Nyfundne Charos-Sange*. $7/5$.
- 84. *Ved Forfaldstidens Begyndelse*. $28/10$.

1935

- 85. *Nytaarsbetragtninger*. $1/1$.
- 86. *Tunghøres Organisation*. $23/2$.
- 87. *Stemninger fra Vatikanet*. $18/7$.
- 88. *Paideia*. $18/8$, $20/8$.
- 89. *Lea og Rachel*. $22/10$.

1936

- 90. *Nytaarsbetragtninger*. $1/1$.
- 91. *Isola Sacra*. $7/3$.
- 92. *Mellem Nazister*. $1/5$.
- 93. *Splinter af et stort Digtværk*. $12/8$.
- 94. *Iran før Islam*. $19/11$.

1937

- 95. *Nytaarsbetragtninger*. $1/1$.
- 96. *Bøgernes Verden og Livet*. $19/1$.
- 97. *4500 Meter over Ørkenen*. $15/4$.
- 98. *Kulturglimt fra Iraqs Hovedstad*. $5/5$.
- 99. *Rosernes Ø*. $23/5$.
- 100. *Istanbul*. $17/9$.
- 101. *Mellem Jyder*. $10/10$.

1938

102. *Kerbela*. $1^4/3$.
 103. *Abydos*. $1^1/3$.
 104. *Stille Helle*. $7/6$.
 105. *Engelske Aristokrater*. $1^7/7$.
 106. *Hinsides Antisemitismen*. $2^2/9$.
 107. *Bogen om det antike Rom*. $2^9/11$.

1939

108. *Herodots Babylon*. $1^8/1$.
 109. *Minder fra Tarragona og Barcelona*. $2^9/1$.
 110. *Nazist Nr. 28*. $1^3/4$.
 111. *Verdens ældste Helledigt*. $1^8/8$.
 112. *Fra Pensum til Studium*. $2^9/10$.
 113. *Fra min Ungdoms tyske Studieaar*. $5/11$.
 114. *Mohenjo Daro*. $6/12$.

1940

115. *Franske Kammerater*. $1^8/2$.
 116. *Hellenismen*. $3/4$.
 117. *Skolen i Pompeji*. $2^6/4$.
 118. *Lidt Slægtssagn*. $5/5$.
 119. *En heroisk Slægt*. $1^9/5$.
 120. *Omkring Alexander den Stores Grav*. $1^4/6$.
 121. *Minder fra Belgien*. $7/7$.
 122. *Augustus*. $6/9$.
 123. *En Nat i Sokia*. $2^2/9$.
 124. *Mellem Højlandets Bønder*. $2^3/9$.
 125. *Latinen og vor Kulturverden*. $1^6/10$.
 126. *Promenade-Huset*. $1^7/11$.
 127. *De danske Udgravninger i Hama*. $9/12$.

1941

128. *De Smaa og de Store*. $5/1$.
 129. *Fra det gamle »Rajs«*. $2^9/1$.
 130. *Søren Kierkegaard og Sokrates*. $1^5/2$.
 131. *Alkyoniske Dage*. $5/3$.
 132. *Med hedenske Øjne*. $1^7/4$.
 133. *Slavepræsten fra Nemisøen*. $2^7/4$.
 134. *Introduktion til Platon*. $6/6$.
 135. *Richard Løvehjerte og Tante Violet*. $5/8$.
 136. *Efter en Røvejagt*. $7/8$.
 137. *Om det Land Italien*. $1^2/9$.
 138. *Til Russerne*. $5/10$.
 139. *Fra Teknologisk Instituts Barndom*. $1^6/11$.
 140. *Udgravningerne ved Mari*. $2^4/12$.

1942

141. *Ja, der arbejdes.* $^{17}/_1$.
142. *En romersk Feltherre i Glyptoteket.* $^{17}/_2$.
143. *Carl Jacobsen.* $^1/_3$.
144. *Amerikaneren.* $^5/_4$.
145. *Gift med en Dollarprinsesse.* $^7/_4$.
146. *Det helt store.* $^{25}/_8$.
147. *Hellas.* $^{16}/_9$.
148. *Vort lærde Akademi.* $^{14}/_{11}$.

1943

149. *Hvor ligger Helvede.* $^3/_1$.
150. *Maranatha.* $^2/_2$.
151. *En svensk Verdenskunsthistorie.* $^{10}/_3$.
152. *Det lærde Barn.* $^2/_4$.
153. *Fra en gammel Slægtsgaard.* $^9/_5$.
154. *Præst og Sognebørn.* $^{13}/_6$.
155. *Appassionata.* $^{15}/_6$.
156. *Prometheus.* $^{20}/_7$.
157. *Nimølleren.* $^{29}/_8$.
158. *Ivan og Janek.* $^{19}/_9$.
159. *Naar Djævelen aabenbarer sig.* $^{20}/_9$.
160. *Senator og Romerret.* $^{18}/_{10}$.
161. *Skæbner og Typer i en dansk Landsby.* $^{14}/_{11}$.
162. *Naar Brudgommen bliver borte.* $^{15}/_{11}$.
163. *En Videnskabens Grandseigneur.* $^1/_{12}$.

1944

164. *Nyt Værk om Michelangelo.* $^7/_1$.
165. *Nye Fund af gammelgræsk Digtning.* $^{10}/_2$.
166. *Je Fut.* $^5/_3$.
167. *En antikristelig Stridsmand.* $^{21}/_3$.
168. *Fra Karthagos Opland.* $^{10}/_5$.
169. *Populær Arkæologi.* $^{22}/_6$.
170. *Jeppe Mangepenge og hans Søn.* $^6/_8$.
171. *I Præstekald og Ægteskab.* $^{11}/_8$.
172. *Tænkere og Tragikere.* $^{11}/_9$.
173. *Fra Telefonens Barndom.* $^{26}/_{11}$.
174. *Magt og Ret i Oldtiden.* $^{21}/_{12}$.
175. *Hvorledes bliver en Novelle til?* $^{31}/_{12}$.

1945

176. *Øst og Vest.* $^2/_2$.
177. *Homer — Cicero.* $^{22}/_3$.
178. *Lægekunst og Videnskab.* $^{24}/_4$.

1946

179. *Nobelpristageren*. $\frac{3}{2}$.
180. *Spansk Høflighed*. $\frac{3}{3}$.
181. *Sydens Bourgeois-Landmænd*. $\frac{26}{3}$.
182. *Nyt om den gamle Orient*. $\frac{3}{8}$.

1948

183. *Abbeden og Epikur*. $\frac{29}{1}$.
184. *Abbeden og Platon*. $\frac{2}{2}$.
185. *De dyre Oldtidsminder*. $\frac{18}{6}$.
186. *Fra Videnskabens Kuriositetskabinet*. $\frac{24}{7}$.
187. *To nye Kunstbøger*. $\frac{14}{9}$.
188. *Fra Zunierne til Kungfutsi*. $\frac{26}{10}$.

1949

189. *Ligtalen over Turia*. $\frac{13}{3}$.
190. *Romerske Stemninger*. $\frac{29}{3}$.

1950

191. *Andreas Vinding*. $\frac{28}{1}$.
-